

Fitxa 4 Paratges: l'albereda de Can Font

Al parc de Can Font l'entorn del Tenes és molt agradable. Vora el riu, especialment al marge dret, hi ha un bosc d'arbres i altres espècies de ribera pròpies del país. Al marge esquerre hi ha un parc, ombrejat per una arbreda de plàtans.

Sempre s'han explicat les llegendes a la vora del foc. Us proposem que llegiu la següent llegenda a l'ombra d'aquest fantàstics arbres que formen l'arbreda del parc de can Font i respireu després de l'excursió feta pel camí fluvial.

De Sant Miquel del Fai, a Riells, s'explica que s'hi troben uns bonics salts d'aigua, i allí s'hi troba un gorg anomenat el gorg de la Goja. La màgia de l'indret ha donat peu a moltes històries i llegendes de dones d'aigua.

Diu que fa molt de temps l'hereu d'una masia es va enamorar d'una dona d'aigua, a la que visitava al gorg del riu on vivia, durant les nits de lluna plena. Finalment es van casar però ella li va posar com a condició que mai l'anomenés "dona d'aigua". Durant molts anys foren feliços i fins i tot van tenir fills. Quan res semblava que podia espatllar la seva felicitat un dia que l'home era de viatge, la dona d'aigua es va encarregar de les feines del camp. Gràcies als seus poders màgics va poder predir que venia una forta pedregada i per això va manar segar els camps abans d'hora. El seu marit, al tornar i veure-ho, li recriminà: "Veus què has fet? Dona d'aigua havies de ser!"

En aquell moment ella va desaparèixer de manera fulminant, sense deixar rastre. Cada dia, però, quan l'home tornava del treball es trobava a la seva filla petita aixecada, arreglada i pentinada. Al preguntar-li a la nena qui la cuidava, aquesta va dir que era la seva mare.

Va decidir quedar-se un matí observant d'amagat, i va poder veure com efectivament, la dona sortia d'un pou proper i s'ocupava de la petita. Després desapareixia altre cop pel pou. Va provar de retenir-la. Fou inútil. La dona va desaparèixer per sempre més.

Fitxa 3 Patrimoni natural II: les funcions dels boscos de ribera

Als boscos de ribera hi viuen plantes que depenen molt de l'aigua. Per això els trobarem formant una franja paral·lela als rius. També se'ls coneix amb el nom de **boscos en galeria** ja que formen un passadís a banda i banda del curs fluvial.

Aquests boscos compleixen funcions molt importants, que els fan mereixedors de la màxima protecció:

- Fixen el sòl gràcies a les arrels dels arbres i així subjecten els marges fluvials.
- Frenen la velocitat i la força de l'aigua en cas de crescuda.
- Filtren els contaminants que podrien arribar al riu des dels terrenys més propers i també els que porta el mateix riu.
- La fauna salvatge necessita els rius que conserven el bosc de ribera pels seus desplaçaments especialment allà on hi ha moltes cases i carreteres.
- Són boscos rics en espècies de fauna i flora, és a dir, amb elevada **biodiversitat**.
- A Santa Eulàlia de Ronçana, igual que en molts altres pobles, el bosc de ribera també és un espai de lleure molt utilitzat.
- Els arbres de ribera es fan molt grans i són de fulla caduca, dibuixant un paisatge agradable i estètic.

Els boscos en galeria s'instal·len a la **zona de ribera**, que és la zona d'influència del riu on la humitat és més alta. En cas d'aiguat, la ribera pot quedar inundada. Els aspectes més importants a estudiar de la zona de ribera són:

- **Amplada**, que es pot conèixer observant la vegetació o bé investigant fins on ha arribat l'aigua en crescudes importants.
- **Ombra sobre el riu**. El fet que els arbres ombregin el riu evita que l'aigua s'escalfi i perdi l'oxigen, necessari per als organismes aquàtics. També limita el creixement de plantes invasores dins la llera.
- **Les voreres del riu**. La zona de contacte entre la terra i l'aigua és molt valuosa pel bon funcionament del riu. Cal observar si es mantenen les voreres naturals o si s'ha construït o s'ha eliminat la vegetació.
- En un estudi de la zona de ribera cal anotar si hi ha *deixalles, abocament de runes, restes de jardineria, construccions relacionades amb l'aigua* (rescloses, molins, sèquies, pous ...) o presència de *canyes o altres plantes exòtiques invasores*.

Com a investigació a fer en aquest apartat busqueu un tram del riu amb presència de bosc de ribera i un altre que no en tingui. Ens fixarem en les dues zones de ribera i comentareu les diferències que s'hi observen

Zona de ribera	Amb bosc de ribera	Sense bosc de ribera
Amplada de la zona		
Ombra sobre el riu		
Voreres del riu		
Presència de deixalles		
Construccions relacionades		
Canyes		

.....

.....

.....

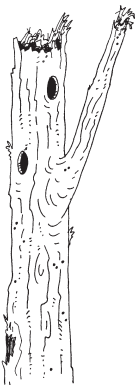
.....

Fitxa 2 Patrimoni natural I: els ocells del bosc de ribera

Tot fent el camí fluvial, al passejar per la plataneda que hi ha a la vora del polígon de cal Magre, es molt possible arribar a escoltar o veure alguns dels ocells aquàtics que hi ha al Tenes al seu pas per Santa Eulàlia. A la capçada dels arbres del bosc de ribera fan nius els oriolos, mentre que els picots trien els troncs morts per fer un forat on niar. Entre els arbustos i les herbes del sotabosc amaguen el niu rossinyols i cargolets. En els espais més oberts, per exemple vora les rescloses o bé allà on el riu és molt ample, es deixen veure el bernat pescaire o el blauet. Tots dos són grans pescadors del riu, tot i que amb diferents estratègies, l'un fent servir el bec com si fos un arpó i, l'altre, submergint-se per pescar petits peixets que estaborneix un cop els treu fora de l'aigua.

Oriol (*Oriolus oriolus*). Amb els seus colors passa desapercebut entre el ramatge dels arbres de ribera. De fet el seu nom fa referència al color groc que llueix. Aquesta au només ens acompanya durant el bon temps, ja que quan arriba el fred viatja fins l'Àfrica tropical, on continua trobant la seva menja preferida: escarabats, borinots i erugues.

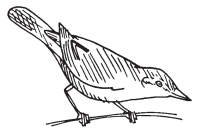

Picot verd (*Picus viridis*). El picot verd té un bec poderós que li permet foradar els arbres i fer-hi el niu. Escollirà, això sí, algun arbre mort ja que la fusta estovada per l'activitat de fongs i insectes que mengen fusta (xilòfags) li facilitarà la feina. El picot verd deixa sentir de tant en tant el seu cant, una successió descendent de notes sincopades que recorda una rialleta impertinent o un renill de cavall.

Rossinyol (*Luscinia megarhynchos*). Els seus refilets són els més espectaculars del paisatge sonor del bosc de ribera i compensen la senzillesa del seu plomatge, marronós al cos i més rogenc a la cua. La curiositat és que per gaudir la musicalitat del seu cant s'ha d'esperar, durant l'estiu, que es faci negra nit, que és quan canta.

Rossinyol bord (*Cettia cetti*). Rep aquest nom a causa de la retirada que té amb l'autèntic rossinyol. No només l'imita en l'aspecte extern sinó també en el volum del seu cant, tot i que no és, ni de bon tros, tant melodiós. S'amaga sovint entre els arbustos, arran de terra, on també fa el niu.

Bernat pescaire (*Ardea cinerea*). Es tracta d'una de les aus més grosses de la nostra fauna. Els seus moviments tant en vol com a terra són lents. Volant poden distingir-se per les ales amples, els moviments parsimoniosos i la posició del coll encongida.

Cargolet (*Troglodytes troglodytes*). És un ocell de bosc menut que fa un niu amb forma de bola folrat de plomes i molses per mantenir l'escalf per als cinc o sis pollets que té. Sovint se'l pot veure confiat, amb la cua aixecada, fent un cant alegre i fort.

Blauet (*Alcedo atthis*). Ocell de plomatge espectacular que pot veure's volant veloçment, com un projectil, sobrevolant el Tenes i emetent un cant agudíssim.

Aprofitant el vostre pas pel camí fluvial podeu dedicar una estona a observar o escoltar les aus del bosc de ribera. La plataneda del polígon de Can Magre, és un bon lloc per això.

Per gaudir d'un bon passeig ornitològic heu de tenir en compte que per observar les aus presents al bosc convé ser silenciosos i intuir quin pot ser un bon indret per veure ocells interessants. Per facilitar l'observació d'ocells podem instal·lar menjadores i caixes niu que seran un perfecte reclam per a moltes espècies d'ocells. Per a una bona observació calen prismàtics, però amb els ocells petits això és difícil. Llavors cal recórrer al cant per poder identificar l'espècie. Abans d'anar d'excursió podríeu escoltar els cants de les aus més habituals a les zones de ribera per familiaritzar-vos amb ells.

Una activitat complementària molt atractiva és recollir totes les plomes que trobem a les excursions i conservar-les en un àlbum.

http://www.recercaenaccio.cat/agaur_reac/AppJava/ca/interactiu/20100107-reconeix-el-cant.jsp